

NATURA 2000 IN HUNGARY - HOW CAN WE MAKE IT WORK FOR PEOPLE AND THE ECONOMY?

Natura 2000 Magyarországon -hogyan működhet a természet, az emberek és a gazdaság számára is hasznosan?

ÁLTALÁNOS ISMERETEK

A Natura 2000 Hálózatot a Madárvédelmi (1979) és az Élőhelyvédelmi Irányelv (1992) hozta létre, hogy biztosítsa a természet jövő generációk számára való megőrzését. Magyarország 2004. évi európai uniós csatlakozása óta a Natura 2000 területek kijelölésre kerültek, s a Hálózat kismértékben bővült 2008-ban, 2011-ben és 2012-ben. Hazánkban összesen 525 Natura 2000 területet jelöltek ki, közel 2 millió hektár kiterjedésben. Ezzel hazánk a pannon biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeinek megőrzéséhez.

TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HASZNOK

Az emberi jól-lét számos úton az ökoszisztéma szolgáltatásaiból származik. Az étel amit eszünk, a tiszta víz amit iszunk, az üzemanyagok, a növényi rostok mind a természet direkt "ajándékai". Ivóvízbázisunk 65%-a sérülékeny, ez fokozottan igaz például a bükk karsztra, mely Észak-Magyarország legnagyobb városának, Miskolcnak az egyik legnagyobb vízbázisa. Ezen túl hasznosítunk olyan összetett folyamatokból álló természeti szolgáltatásokat is, mint a talajképződés, a hulladékok természetes lebomlása, a természeti katasztrófákkal (árvíz, vihar) szembeni védelem, vagy a stabil éghajlat fenntartása.

GENERAL INFORMATION

Natura 2000 was established under the Birds (1979) and Habitats (1992) Directives to ensure nature is preserved for future generations. Since the accession of Hungary to the European Union in 2004, Natura 2000 sites have been designated, the Network has slightly expanded in 2008, 2011 and 2012. A total of 525 Natura 2000 sites have been designated, covering nearly 2 million hectares. As a major part of the Pannonian biogeographical region, Hungary contributes significantly to the preservation of Europe's natural values.

SOCIO-ECONOMIC BENEFITS

Human well-being derives from ecosystem services in numerous different ways. The food we eat, the clean water we drink, fuel, fibre are direct "presents" from nature. 65% of our drinking-water supply is vulnerable, and this is especially true for the Karst of Bükk Mountains, which is one of the biggest drinking-water supply in the largest city of Northern Hungary, Miskolc. But we also utilise "nature's services", which are results of complex processes and interactions, such as the formation of soil, the natural decomposition of waste, protection from disasters like floods and storms, or the maintaining of a stable climate on Earth.

ESSETTANULMÁNYOK

A Kárpát-medencében számos LIFE projektet valósítottak meg a Tisza folyó árterének kezelésére. Vízgazdálkodási infrastruktúra fejlesztések és új tározóterületek szolgálják a víz visszatartását (96 ha) és a füves élőhelyek állapotának javítását (290 ha). A program során fenntartható legelő és kaszálórét gazdálkodást alakítottak ki, amelynek révén 10 állandó munkahelyet is létrehoztak helyi gazdálkodók számára a Nagykőrű-Tóalj, Tizsakürt és Tiszajenő területi egységeken.

A Nagykőrösi-erdő az egyik legtermészetesebb homoki tölgyes a magyar Natura 2000 Hálózaton belül. Azonban az élőhelyek degradációja itt is jellemző volt az erdőgazdálkodás módja, a talajvízszint csökkenése és az idegenhonos özönnövények terjedése miatt. A LIFE projektnek köszönhetően megtörtént 175 ha magánerdő hosszú távú bérlése természetmegőrzés céljából és 420 hektár kiemelt jelentőségű élőhelyen az inváziós fajok 90-95%-os visszaszorítására került sor. Új oktatóközpont vonzza ide a látogatókat és szolgálja Nagykőrös helyi természeti örökségének bemutatását, új munkalehetőségeket biztosítva.

A CSELEKVÉSI TERV KÜLÖNÖSEN KIEMELT INTÉZKEDÉSEI

Javasoljuk, hogy Magyarország Kormánya kiemelten foglalkozzon az Európai Bizottság „Cselekvési terv a természetért, az emberekért és a gazdaságért” dokumentumának alábbi intézkedéseivel:

(3) Az ismeretek bővítése, többek között a fokozott és hatékonyabb nyomon követés révén, valamint az irányelvek végrehajtásához szükséges adatokhoz (például a Kopernikus program műholdas képeihez) való nyilvános online hozzáférés biztosítása.

CASE STUDIES

In the Carpathian Basin, several LIFE projects were developed to manage the floodplains along the Tisza river. Infrastructures were improved and new reservoirs were developed to restore the water bodies (about 96 ha) and improve grassland habitats (290 ha). During the program, sustainable grazing and meadow management was implemented and 10 permanent jobs have been created for farmers at Nagykőrű-Tóalj, Tizsakürt and Tiszajenő sites.

The Nagykőrös Forest is one of the most natural sandy forests in the Hungarian Natura 2000 network. However, the habitats were degrading due to forest management activities, decrease in groundwater level and spread of alien species. Thanks to a LIFE project, 175 hectares of the private land is targeted with conservation actions under long term agreements, 420 hectares of priority habitats became 90-95% free of invasive plants, education centre is attracting tourists and providing education about local natural heritage of Nagykőrös, as well as the new job opportunities.

RELEVANT FROM ACTION PLAN

We suggest to the Hungarian government to focus primarily on the following actions **from the Action Plan for nature, people and the economy**:

ACTION 3: Improve knowledge through enhanced and more efficient monitoring, and ensure public online access to data necessary for implementing the Directives (e.g. satellite imagery from the Copernicus programme).

(5) „A környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata” elnevezésű kezdeményezés részét képező új eljárás alkalmazása, hogy a nemzeti és regionális hatóságokkal folytatott kétoldalú megbeszéléseken ütemtervek kerüljenek kidolgozásra a végrehajtás hatékonyabbá tétele és annak érdekében, hogy konzultáljanak a földtulajdonosokkal és egyéb érdekelt felekkel a végrehajtással kapcsolatos kihívásokról. Pl: Lakossági fórum Nemzeti Parkok szervezésében a tevékenységi területüket nézve Natura2000 területben érintett gazdálkodóknak, földtulajdonosoknak.

(7) A fajvédelmi és élőhelyvédelmi cselekvési tervek továbbfejlesztése a legveszélyeztetettebb fajok és természetes élőhelyek vonatkozásában, valamint az érdekelt feleket tömörítő platformok továbbfejlesztése a konfliktust okozó fajokkal (például a nagy testű ragadozókkal) való együttélést illetően. A fokozottan védett fajok közül sokra még nem készült el eddig a fajmegőrzési terv, így például a növényfajok esetén 16%-ról készült el (2016). Az elkészültek végrehajtásán túl tehát kiemelt fontosságú a további tervek elkészítése.

(8) A természetet érintő beruházások mértékének fokozása

a) Segítségnyújtás a tagállamoknak a Natura 2000-re vonatkozó többéves pénzügyi tervezés hatékonyabbá tételében a fontossági sorrendet követő intézkedési tervek aktualizálása révén

b) Javaslat a természet és a biodiverzitás megőrzését támogató projektekre elkülönített LIFE-költségvetés 10 %-os növelésére, miközben a LIFE-program általános költségvetési kerete változatlan marad. A cselekvési terv kísérleti projekteket is támogat, amelyek kifejezetten a földtulajdonosok és a földhasználók céljaira irányulnak, és amelyek jelentős mértékben hozzájárulnak a LIFE program (2017-2019) keretében a Natura 2000 hálózati helyszíneken a magánterületek védelmére szolgáló eszközök alkalmazhatóságának teszteléséhez.

c) A természettel kapcsolatos projektekbe való magánszektorbeli beruházások ösztönzése.

ACTION 5: Use the new Environmental Implementation Review process for dedicated bilateral meetings with national and regional authorities to develop agreed roadmaps to improve implementation and consult with landowners and other stakeholders on implementation challenges. Residential forums organized by National Parks for farmers and landowners affected by Natura2000 area.

ACTION 7: Further develop Species and Habitats Action Plans for the most threatened species and natural habitats as well as stakeholder platforms on the coexistence with conflict species (e.g. large carnivores). For many highly protected species, the conservation plan has not yet been developed in Hungary. For plant species only 16% (2016). Apart from the implementation of the completed plans, further plans are important too.

ACTION 8: Strengthen investments in nature

(a) Help Member States to improve their multiannual financial planning for Natura 2000 through the update of their prioritised action frameworks (PAFs).

(b) Propose a 10% increase in the LIFE budget dedicated to projects supporting the conservation of nature and biodiversity, while keeping the overall budgetary envelope of the LIFE programme unchanged. The Action Plan also supports pilot projects specifically targeted at landowners and land users. Significantly contributing to the applicability of the tools to protect private areas in Natura 2000 sites under the LIFE program (2017-2019).

(c) Stimulate private sector investment in nature projects

(9) Szinergiák támogatása a közös agrárpolitikából származó pénzeszközökkel, beleértve a Natura 2000 kifizetések hatékony felhasználását, a mezőgazdasági-környezetvédelmi-klímaügyi intézkedések hatékony alkalmazását, az eredményalapú rendszerek kidolgozását, a gazdálkodók támogatását a gazdálkodási tanácsadási szolgáltatások révén, valamint az innováció- és tudástranszfert a mezőgazdasági termelékenységgel és fenntarthatósággal kapcsolatos európai innovációs partnerség révén.

(12) Iránymutatás a Natura 2000 területek jobb összeköttetését biztosító zöld infrastruktúra hatékony használatának támogatása érdekében; természet alapú megoldásokkal kapcsolatos projektek támogatása az uniós kutatási és innovációs szakpolitika, valamint a Horizont 2020 pénzeszközei révén. Az Országos Natura2000 Priorizált Intézkedési Terv (2014-2020) céljai többek közt:

- A közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok megőrzéséhez szükséges feltételek javuljanak a hazai Natura2000 hálózat legalább 5%-án
- Az infrastrukturális feltételek biztosítása a nemzeti parkok kezelésében lévő Natura2000 területek legalább 50%-án
- Gazdálkodási előírások alkalmazása a Natura2000 gyep- és halgazdálkodási területeken; ehhez kapcsolódó kompenzáció, ahol releváns
- Gazdálkodási előírások önkéntes vállalásának támogatása valamennyi művelt Natura2000 területen
- Önálló, vagy más terv részeként kidolgozott Natura2000 fenntartási terv minden Natura2000 területre
- Az ismeretlen természetvédelmi helyzetű fajok száma 50%-al csökkenjen
- A monitorozás kidolgozott módszertana a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek 100%-ára

ACTION 9: Promote synergies with funding from the Common Agricultural Policy, including effective use of Natura 2000 payments and agri-environment-climate measures, the development of result-based schemes, support to farmers through Farming Advisory Services, and innovation and knowledge transfer through the European Innovation Partnership for Agricultural Productivity and Sustainability.

ACTION 12: Provide guidance to support the deployment of green infrastructure for better connectivity of Natura 2000 areas; support nature-based solutions projects through EU research and innovation policy and Horizon 2020 funds. The goals of the National Natura 2000 Priority Action Plan (2014-2020) include:

- The conditions for preserving species and habitat types of Community importance should be improved on at least 5% of the national Natura 2000 network
- Providing infrastructural conditions to at least 50% of Natura 2000 sites managed by national parks
- Application of management regulations for Natura 2000 herbaceous and fisheries management areas; Related compensation, where relevant
- Supporting the voluntary commitment of farming regulations in all cultivated Natura2000 areas
- A stand-alone Natura2000 maintenance plan, developed as part of another plan, for each Natura 2000 site
- Reduce the number of species of unknown nature conservation by 50%
- A well-developed monitoring methodology for 100% of species and habitats of Community importance

(14) A Natura 2000 területek helyes kezelésének elismerése és a természetvédelmi irányelvekkel kapcsolatos figyelemfelkeltés terén nyújtott támogatás a releváns fórumokon, új technológiák és tájékoztatási tevékenységek használatával, továbbá a természeti és a kulturális örökség közötti kapcsolatok megerősítése, különösen 2018-nak mint a kulturális örökség európai évének összefüggésében.

ACTION 14: Support recognition of good management of Natura 2000 sites and awareness-raising of the Nature Directives through relevant fora, availing of new technologies and outreach activities, and strengthen links between natural and cultural heritage, especially in the context of 2018 as European year of cultural heritage.

KAPCSOLAT A CEEWEBBEL!

A CEEweb a Biológiai Sokféleségért szervezetnek nagy tapasztalata van a Natura 2000 területeket érintő menedzsment és megvalósítás minden vonatkozásában, ideértve a szakpolitikát és a projektfejlesztést is. Kérjük vegye fel a kapcsolatot Natura 2000 és vízügyi munkatársunkkal: Monika Kotulak kotulak@ceeweb.org.

Látogasson el weboldalunkra is: <http://www.ceeweb.org/welovenatura2000/>

CONTACT US!

CEEweb for Biodiversity has vast experience in all aspects of Natura 2000 management and implementation, including policy and project development. We are happy to consult, help and support your work towards better implementation of Natura 2000 in your country with the support of our member organization based in your country.

Should you have more questions, please contact our Natura 2000 and Water Policy Officer: Monika Kotulak kotulak@ceeweb.org.

More information on our related work:

<http://www.ceeweb.org/welovenatura2000>

